

Alman gözüyle Atatürk

Ahmet Ali KARACA*
Bahri ŞAHİN*

Özet

Bu makalede öncelikle Mustafa Kemal ATATÜRK'ün asker, siyaset ve devlet adamı niteliğine ilişkin temel karakteristik özelliklerinden bahsedilmiştir. Bu konuda Almanya'nın en önemli basın, yayın organlarında ve akademik alanda yayınlanmış tüm bilimsel kaynaklar belirlenmiştir. Ardından da bu kaynaklarda yer alan çalışmalar incelenmiş ve özellikle daha güncel tarihli çalışmalarda Alman devlet adamları, politikacılar, yazarlar, bilim adamları, basın yayın mensupları ve diplomatların görüşleri üzerinde durulmuştur. Ayrıca Atatürk hakkında alman basınında çıkan görüş ve makalelerle ilgi de detaylı bilgiler verilmiştir. Bu makale Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, Asker, Politikacı, Devlet adamı, ünü kurduğu devletin sınırları aşmış reformları ile üçüncü dünya ülkelerinde birçok politikacının örnek aldığı Mustafa Kemal ATATÜRK hakkında Almanların görüş ve yorumlarını incelemiştir.

Anahtar kelimeler: ATATÜRK, İç politika, Kültür Devrimi, Alman Göçü, Devletçilik, Kemalizm, Kriz

* **Prof. Dr. Ahmet Ali KARACA**

İstanbul Aydın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslar arası Ticaret Bölümü Tel: 0 532 247 40 42

* **Yrd. Doç. Dr. Bahri ŞAHİN**

İstanbul Aydın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fak, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü Tel: 0 532 247 29 06

Ataturk with German Eyes

Abstract

In this article, Mustafa Kemal Ataturk's basic characteristics as a soldier, a politician and a statesman are discussed. Firstly, academic and scientific studies, which are published in Germany's most important media and academical journals related to this subject, have been identified. Then more recent studies within these sources had been examined, especially focused on views of German statesmen, politicians, writers and scientists. In addition, detailed information about Ataturk's presence on the German media had been included. This article examined opinions and comments of German's about Mustafa Kemal Ataturk, who is the founder of the Republic of Turkey, a soldier, a politician, and a State Founder and moreover whose reputation exceeded the limits of state reform and had been taken as an exemplar by third World countries.

Key words: ATATÜRK, Domestic Policy, Cultural Revolution, German Migration, Statism, Kemalism, Crisis

Alman Gözüyle Atatürk

Giriş

Türkiye’de 1981 yılı Kemal Atatürk’ün 100. doğum yılı kutlanmıştır. Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, Asker, Politikacı, Devlet adamı, ünü kurduğu devletin sınırları aşmış reformları ile üçüncü dünya ülkelerinde birçok politikacı onu örnek almıştır. Osmanlı İmparatorlu ile ortak Almanya dahi Atatürk’üden etkilenmiştir. Onun önemi yüzyılımızın en büyük devlet adamı olması ile dikkatleri çekmiştir.

Alman Kanalinın Türkçe bölümü de 100. doğum günü anasına nasıl bir program yapılacağı tartışılmaya açılmıştır. Ölümünden 43 yıl sonra Türklerin Atası için nasıl bir program yapılması konusunda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Cumartesi yayınlamak üzere iki haftalık bir program yapılmıştır. Diplomatların, Yazarların, gazetecilerin ve politikacıların değişik zamanlarda yayınlanmış makaleleri özellikle. Hitler-faşizminden kaçan Alman sığınmacıların genç devletin yeniden yapılanmasına yardım edenlerin makaleleri seçilmiştir.

Metinlerin seçilmesinde belli kriterler göz önünde bulundurulmuştur. Uzun olması ve sınırlı yayın süresi nedeniyle bazı metinler kısaltılmış, kısaltmada ve gerekli özen gösterilmiştir. Okuyucuya araştırması için her metnin kaynakçası verilmiştir. Bazı metinlerinde tekrarlanmamasını önlemek için metinlerin seçimlerde özen gösterilse de tekrarın önlenmesi mümkün olmamıştır.

Alman-Kanalinın Güney Avrupa Türkçe bölümünde çalışan Alman ve Türk işçiler bu yayınların gerçekleştirilmesinde büyük emek sarf etmişlerdir. Bu çalışma kitapçık halinde Almanca ve Türkçe olarak yayınlamıştır.

Dr.Dirk Oncken: Almanya’nın Ankara Büyükelçisi

Belli dönemlerde halkları kalınmaya sevk eden özellikle Alman-Türk ilişkisi damgasını vurmuştur. Türkiye, Osmanlı İmparatorluğu’ndan laik cumhuriyete geçerken, Almanya demokrasiden diktatörlüğe geçmiştir. Kemal Paşa Almanya’dan kovulan bilim adamlarını büyük

bir hoşgörüyle kabul etmekle, yakın sıkı kültürel ilişkilerin gelişmesinde yeni bir başlangıç yapmıştır. Alman Göçmenler bu jesti hiç unutmamıştır.

Almanya Cumhuriyeti ile Türkiye arasındaki ilişkilerin günümüzde yoğun ve çok yönlü olması, şüphesiz geçmişteki ilişkilerin çok önemli olmuştur. Atatürk, halkının hizmetinde bulunmuş ve halkı yönlendirmiştir. Barış ve barışmak onuru, diğerlerine saygı, karşılıklı birbirlerini anlamada bilim önemli rol oynamıştır. Büyük devlet adamı ve reformcu kimliği ile Atatürk ölçülü ve hesap edilebilirdir.

Atatürk, Türk halkına iyi bir gelecek için barış, özgürlük ve güvenlik yolunu açmıştır. Bu yolda iki halk arasında sıkı bağlar ve dostluk ilişkisi çok önemli yer tutmaktadır.

En önemlisi Türk-Alman kanal DW bütün katmanları bir araya getirerek bu programı yapmıştır. Bu panele yazarlar, diplomatlar, bilim adamları katılmıştır. Alman ve Türk dilinde yayınlanmış olan bu programın sunumundan da ayrıca çok mutluyum.

Rudolf Nadolny: Atatürk zamanında Türkiye iç politikası

Rudolf Nadolny yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin yeni başkenti Ankara'nın ilk Alman büyükelçisidir. Kapitülasyonlardan kurtulan Türk devletinin bağımsızlığa kavuşması ve ortaya çıkması, bizi büyük bir hayrete düşürmüştür. Doğu, Kuzey ve Ortadoğu gibi ülkeler gibi daha başka imkanlar olmasına rağmen, yeni Türk Devleti yüzünü batıya çevirmiştir.

Yeni devletin iç değişimi gerçekleştirmesi ve devam ettirmesi, eski Türkiye'den bilinen değerlerin üzerine çıkmıştır. Eskiden Avrupalıya yabancı olan ve Avrupa yenilik hareketini reddeden bir zihniyeti, Mustafa Kemal ve onun yönetiminde geniş çaplı bir operasyon yürüterek devre dışı bırakmıştır. Halen de devam eden değişme sürecini halk benimsemiş ve istemiştir.. Türkiye doğulu bir toplum yerine Avrupalı bir devlet olmak istemektedir. Bu parola ile tüm halk sistematik bir biçimde devletin modernleşmesini istemektedir.

Türkiye'de gücü elinde bulunduranların parolası devletin modernleştirilmesi olmasına karşın Rus parolası "Avrupa'yı sadece yakalamakla kalmayacak bilakis geçeceğiz." veya İran ve Arnavutluk'taki yeni yönetim güçlerinin eski monarşiyi yeni unvanı ile donatılmasına karşın, Atatürk parlamenter sisteme veya en azından yapısal demokrasiye bağlı ve inançlıdır. Bu bağlamda Türk Anayasası demokratik prensipleri açık olarak dile getirmiştir. Ülke bağımsızlığını temsil eden Türk halkı ve adını taşıyan milli meclistir. Yasal ve uygulanan güç, cumhurbaşkanını seçen ve milletvekillerinin seçtiği başbakan ve bakanlardan oluşmaktadır.

Cumhurbaşkanı ve hükümetin temsili ve uygulama görevleri Anayasa'ya taşınmıştır.

- Bağımsızlık
- Kanun teklifi
- Bütçe yapma hakkı
- Ölüm cezalarının gözden geçirilmesi
- Af ve pişmanlık

Milli Meclis'e bırakılmıştır.

Cumhurbaşkanının Görevleri: Askeri şura toplantısına başkanlık yapar, Başkumandan sıfatı ile askerin başıdır ve diğer görevleri sadece temsil amaçlıdır.

Anayasal hak olarak: Bütün vatandaşların hukuk önünde eşitliği, modern demokratik devletlerde zorunlu olan kişilik ve vatandaşlık hakkı ve serbestliği, inanç özgürlüğü, konuşma ve basım özgürlüğü, toplantı ve dernek kurma özgürlüğü, mektup gizliliğinin korunması ve diğer demokratik özgürlükler Anayasa ile temin altına alınmıştır.

Elinde bulundurduğu güç itibarıyla Atatürk yüksek bir kişiliktir.

- Türkiye'nin kurucusudur.
- Milli kahramandır.
- Bütün yeniliklerin, aklın ve düşünülmüş inisiyatiflerin savunucusudur.

Yeni Türkiye'nin kurucusunun bakışı, demokratik anayasal açıklamasına rağmen bu sistem merkezi otorite sisteme yakın olduğu gerekçesi ile eleştirilmektedir. Bütün otoriteyi kendisinde toplayan Atatürk'ün sınırsız otoritesinin olduğu gerçekleri yansıtmamaktadır. Bu reformları Atatürk meclisteki Halk Partisi ile yürütmüştür. Sonuçta Türkiye'nin güçlü yeniden yapılanma isteği, bütün olumlu gücün birleşmesi ve bir elde yürütülmesini gerekli kılmıştır. Bu reformları onun eski savaş arkadaşları ile gerçekleştirmiştir. Atatürk demokrasiyi tam gerçekleştirememesine rağmen, ülkenin yeniden yapılanması ve nasıl yönetileceği konusunda Avrupalı devlet olmasını hedeflemiş, demokratik ve demokrasinin gelişmesi için adımlar atmıştır.

Gustav Adolf Sonnenhol: Atatürk'ün kültür devriminden geriye dönüş olmaz

1971-1977 yılları arasında Almanya'nın Türkiye büyükelçisidir. Çevredeki Arap ülkeleri ve İran'a baktıkça Atatürk, her gün bana daha da büyük görünmektedir. Atatürk'ün benim için büyük olması, kalkınma yardımını başlatma deneyiminden kaynaklanmaktadır. Bu kültür devrimini ülkede uygulamak dışarıdan mümkün değildir. Sadece içeriden mümkündür ve çok kolay değildir. Kültür devriminden anladığım ise, teknik ve endüstriyel gelişme sürecini başlatmaktır.

Kültür devriminin anlamı çok büyüktür. Nitekim 1923 yılına kadar ülke İslami prensiplerle yönetilmiştir. Yedi yüz yıla yakın sultanlar tarafından yönetilen ülkede sultan, aynı zamanda ülkenin halifesidir. Atatürk bu durumu ortadan kaldırmış ve cumhuriyeti ilan ederek hayatının her alanında geçerli olan şeriat kurallarını kaldırmıştır.

Avrupa'da olduğu gibi Medeni Kanun ve Ceza Kanun'u yürürlüğe girmiştir. Bunun anlamı bütün ülkenin geleneğinin yıkılmasıdır. Yani ülkenin modernleştirilmesi ve kısa zamanda batı teknik medeniyetlerinin uygulanmasıdır. Bu kültür devriminin diğerlerinden farkı, ülkenin yüzünü Avrupa'ya çevirmesidir. Atatürk'ün hedeflediği kültür devrimine kısa zamanda ulaşmak zordur. Bu süreç devam etmektedir. Çünkü Türkiye aidiyat krizi yaşamaktadır. Türkiye nedir, nereden gidip nereye gidiyor? Diğer İslam ülkelerinde olduğu gibi geriye gidiş yani İslamlaşma hareketleri vardır. Fakat bu yapıt: Cumhuriyet, laik devlet ve demokrasi yaşayacaktır. Türkiye'yi geleceğe taşıyan iki faktör vardır. Birisi ordu (Atatürk mirasının koruyucusu) diğeri de Türk kadınlarıdır. (eşit haklara kavuşmuş) günümüzde kadınların yaşamının eskiye doğru gitmesi düşünmemelidir.

Ulrich Sahm: Atatürk, yüzyılın en önemli devlet adamı

1977-1979 yıllarında Almanya'nın Türkiye Büyükelçisi Türkiye'ye gelmeden önce Atatürk hakkında hiç bilgim yoktu. Ancak burada Atatürk hakkında kitaplar okudum ve sohbetler ettim. Onun halkını ne kadar mutlu ettiğini öğrendim. Halkının mutluluğu ve refahını sağlayan yüzyılın önemli devlet adamı Atatürk'ün fikirlerini halk kabullenmiştir. Kuran hukuku yerine İsviçre medeni kanunu, Alman ticaret hukuku, İtalya ceza hukukunu halkın yaşamına sokmuştur. Türk ordusuna kanunları ve Atatürk fikirlerini koruma ve kollama görevini Anayasal hak olarak vermiştir.

Walther Leisler Kiep Atatürk'ün eserleri ve bugünkü Türkiye için önemi

1926'da Hamburg'da doğdu. 1982'de milletvekili oldu. Babası 1937-39'da deniz taşımacılığı konusunda Türk hükümetine danışmanlık yapmıştır. İstanbul'da üç yıl okula gitmiştir. Hükümetinin Türkiye uluslar arası finans yardımını koordine etmiştir.

Atatürk, bağımsızlığın dinamiğidir ve yabancı güçlere geçit vermemiştir. En önemlisi eğitim ve öğretime çok önem vermiş olmasıdır. 1920'lerde halkın %90'ının okuma yazma bilmediği ve köylerde yaşadığı ülkede, şuurlu ve bilinçli vatandaş için laik eğitim yanında Atatürk için en önemlisi devlet ve dinin ayrılmasıdır. Kalkınma hedefine ulaşmasının yolu batılılaşmadan geçmektedir. Avrupa'da Orta Çağ'da başlayan ve bugün de devam eden, devlet ve dinin ayrılması kavgası halen sürmektedir. Devletin oluşumunu önemli ölçüde etkileyen politikanın etkisi ve sınırını; din, ekonomi ve kültür olduğunu tespit etmek gerekmektedir. Devlet ve İslam'ın ayrılması altı ana prensiplerinden laiklik öne çıkarılmıştır. İran'dan farkının önemini burada anlamak gerekmektedir.

Atatürk, 46 yıl önce sürekli barışı arzu etmiştir. Halkın hayat şartlarının iyileşmesi, uluslar arası işbirliği katkısı ile olmaktadır. Serbest(özgürlük, bağımsızlık) ve kalkınma yanında kendine güvenen ve bilinçli bir toplum yaratmak için önemli hedefler koymuştur. Bu devletin esasları ve politik hedefleri konusunda birlik ve anlaşma yoksa, karşılıklı toplumsal grupların, kurumların ve güçlerin çatışması bir devleti varlık krizine götürür. İç savaşa götüren bu krizler sadece partilerin anlaşmazlığına bağlanmamalı bunun yanında hak ve özgürlüklerin içi boşaltılması da önem rol oynamaktadır.

Ernst Reuter: Türkiye ateş çemberinde

Hitler diktatörlüğünde kaçma imkanı bulmuş ve Atatürk'ün genç Türk Devleti'nin yapılanmasına katkı sağlamıştır. 1935-46'da Türkiye'de yaşamış ve 1947-53 Berlin Belediye Başkanlığı yapmıştır. Türkçeyi çok iyi konuşan Reuter, yönetim ve belediyecilik konusunda çok kitap yazmıştır. 12 Kasım 1938'de annesine yazdığı bir mektupta şöyle demektedir “Dün Atatürk'ü gömdük ve önceki gün öğrencilerimle tabutun önünden geçtik. Çok büyük bir yas var, herkes kaybın büyüklüğünü hissetmekteydi.”

Türkiye, sadece İstanbul boğazı gibi bir su yoluna sahip Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayan bir ülke değildir. Bunun yanında bütün Anadolu'yu içine almaktadır. Türkler uzun zaman büyük sultanlarca (İstanbul'un fethinden sonra) yönetilmiş, balkanlara ve Viyana kapılarını zorlaması ile fetheden halkın imparatorluğu rolünü oynamıştır. Bu halkın karakteri askerliğe ve bürokrasiye uygundur. Tarihinin belli döneminde çok baskı gören bu halk iç Asya'da steplerdeki göçebe kültür geçmişinde olduğu bağımsız yaşamıştır. Bağımsızlık uğruna savaşıyor, Atatürk büyük kazanım olarak ile bunu sağlamıştır. Bu önemli devlet adamı I.Dünya Savaşı'nın felaketinden sonra yeni bir bağımsız millî devlet kurmuştur. Türkler pan-turanizm rüyalarını sürekli reddetmişlerdir. Bunu da Atatürk'e borçludurlar. Turanizm rüyası Türk halkı için çok önemli rol oynamakla birlikte, yıllarca kötü giden ülke ekonomisini düzeltmek, yeniden yapılandırmak, bu şekilde burayı vatan yapmak öncelikli hedeftir. Yaşanacak yerin sadece İstanbul “Mutluluk Şehri” olduğunu bütün Avrupa tanımakta ve sevmektedir. Faşist Hitler diktatörü çıkaran batı demokrasisi Hitler ile diğer ülkelerin üzerine çullanmıştır. Her ülkenin kendi durumuna bakması ve bunu anlaması gerekir. Büyük kelimeler, özgürlük, demokrasi ve uluslar arası iş birliği sadece sözde kalmaktadır. Önemli olan insanlar ve küçük komşu ülkelerin ilişkilerini anlamak ve hakkaniyete dayandırmaktır.

- Türkiye, güzel bir ülkedir.
- Geleceği halkı ile var olan bir ülkedir.
- Misafirperver ve doğal duruşu olan bir ülkedir.
- Atatürk, Türk halkının doğal tepkilerini imkan dahilinde dile getirmiştir.
- Atatürk düşüncesi Türkiye’de çözümsüzlüğü, kavgayı, gerilim yerine kalkınmayı, komşularla barış içinde yaşamayı, bazı zararlar vermesine karşın yabancı güçlerle çıkarlarını koruyarak işbirliği yapmayı uygun görmektedir.

Fritz Neumark: Boğaz’a Sığınma

Atatürk’ün Türkiye’ye davet ettiği F.Neumark 1890 yılında Hamburg’da doğmuştur. Üçüncü cumhuriyette Almanya’yı terk etmek zorunda kalmış ve boğazda kendisine sığınma imkanı verilmiştir.

Atatürk kendisinin yeni cumhuriyetin yüksek öğretimin yapılanması için davet etmiş ve katkı sağlamasını istemiştir. 1933’te ordinaryüs profesör olmuştur.(İstanbul Üniversitesi’nde) Sonra da Frankfurt’ta özel ders vermiştir.

Öğretim üyeliği yanında Türk hükümeti tarafından Maliye ve Finans danışmanlığına getirilmiştir. Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran, güçlü ve başarılı bir politikacı olarak bütün dünyada kabul edilen bir liderdir. 20’li ve 30’lu yıllarda çok önemli, özellikle Almanya’da ve diğer Avrupa ülkelerinde, ABD ve dünya politik çevresinde önemli bir şahsiyettir.

Atatürk aynı zamanda iyi bir diplomattır. Fransa’ya karşı Hatay’ın alınmasını denge politikası yurtta sulh ve cihanda sulh ilkesi çerçevesinde sağlamıştır. Fransa’nın hiç hesap etmediği Atatürk, ülkenin kültürel ve ekonomik reformların sorumlusu ve batı tipi demokrasi ve politik sisteminin kurucusudur. Atatürk general olmasına rağmen, hükümet sisteminde hiçbir zaman askeri metotları kullanmamıştır. Bunun yanında en önemlisi azınlıklara ayrımcılık yapmamıştır.

Klaus-Detlev Grothusen: Kemal Atatürk’e Sığınma

1933-1945 yılları arası Alman göçmen (Prof.Dr. K.D.Ç) modern Doğu Avrupa tarihinde saygın bir yeri vardır. Hamburg’da hocalık yapmıştır. Türk-Alman ilişkilerinde Atatürk’e danışmanlık yapmıştır.

Atatürk’ün planlarından en önemlisi yüksek okullarda eğitim reformudur. İstanbul Üniversitesi Batı Avrupa normlarına göre, Almanya üçüncü imparatorluktan kaçan (1933) ve İstanbul’a gelen sığınmacılar tarafından kurulmuştur.

Rudolf Nissen, Ernst Hirsch, Fritz Neumark, Wilhem Röpke, Alexander Rüstow, Clemens Holzmeister, Bruno Tamt bonların yanında Ernst Reuters ve modern müzik kurucusu Paul Hindemith Almanya üçüncü imparatorluğunun ırkçı tutumundan kaçarak canını kurtarmışlardır. Alman göçmenlerinin Türkiye’de kabul görmesi, Alman vatandaşlarının korunması politik ve ırkçı yaklaşımların sonucudur. Bu insanları Atatürk cesaretle ülkesinde ölümden kurtarmıştır. Hiçbir ülkenin tehdidini ve baskısını dikkate almamıştır.

Udo Steinbach: Atatürk mirası ne kadar geçerli?

1945’de Sachende doğmuş 1976’da Alman doğu enstitüsünde Hamburg’da direktör olmuş türlü redaksiyonun yanında Alman kanalında çalışmış ve çok sayıda yayını mevcuttur. Modernleşme sürecinde, Atatürk sosyal ve iç politikasını altı prensip üzerine kurulmuştur. Atatürk’ün

Kemalizm olarak bilinen devlet ideolojisi ve politik sistemin yarattığı elit tabakaya ve askerlere yüklediği görev devam etmektedir.

1961 Anayasa'sı sosyal ve iç politik modernleşmeyi Kemalist prensiplere oturtmuş ve devlet ideolojisi olarak kabul etmiştir. Daha sonra politik ve dini gruplar 50'li yıllarda devlette etkilerini artırarak ve devletçilik ve laiklik prensiplerden sapma göstermiştir. Bu gelişme 1961'den sonra devam etmiştir. Halk Partisi'nin hedefi ortanın solu olarak belirlenmiştir. Buna rağmen Halk partisi ortanın solu programını uygulayacak çoğunluğu sağlamamıştır. Liberal ekonomi sloganı ile hükümete gelenler, dini güçleri de arkasına alarak laiklik ve Kemalist prensiplerden sapmışlardır.

Bütün belirtilere rağmen Türkiye günümüzde "Hasta Adam" değildir. Boğazın bekçileri, dünyadaki değişmelere göre yeni yerini belirleme arayışındadır. Cevap bekleyen soru; geçmişin kültürel, sosyal ve politik yapısının koruyup korumamasıdır.

Atatürk reformları, ilk hareket ve ilk adımı oluşturmuştur. Sosyal, politik ve ekonomi politik eseri henüz sona ermemiştir ve nihai hedefe ulaşmamıştır. Bunun nasıl biteceği ve belirleneceği Türk elitlerinin görevi olacaktır.

Heinrich Bechtoldt: İlerlemesinin temeli ve önemi olarak Atatürk'ün ordusu

Prof.H.Bechtoldt araştırmalarını ve kitaplarını üçüncü dünya sorunlarına ayırmış, politika ve uluslar arası ilişkiler alanında ders vermiştir. Asya ve Afrika'da millet olmanın zorluklarını araştırmıştır. Sömürge ülkelerinde milli şuurun gelişmesinde ordunun rolü büyük olmuştur. Buna en iyi örnek Atatürk Türkiye'sinde Türk ordusudur ve Reaksiyoner değil devrimcidir. Statükoyu savunmaz ve gericiliğe izin vermez böyle bir ordu Atatürk Türkiye'sinde bir modeldir. Osmanlı İmparatorluğu ve enkazlarından böyle bir ordu oluşturmuştur ve sınırlı gücü ile Avrupalılara karşı savaşmıştır. Cumhuriyetin ilanından 15 yıl sonra günümüze kadar iki güç Kemalist reformcular ile İslamcı tutucular birlerine karşıdır.

Türk ordusunun 1960'larda başlayan müdahaleleri, orduya verilen ödev ve görev olarak kabul edilmektedir. Türk ordusunun görevi Cumhuriyeti korumak, geçmişe geri gidişi engellemek ve en azından Atatürk'ün koyduğu mevcut çizgiyi korumaktır.

Werner Gumpul: Atatürk'ün devletçiliği (etatizmi) dogma mı, prensip mi?

Prof.Dr.Werner Gumpel Münih Üniversitesi'nin doğu-güney Avrupa Ekonomi ve Toplum Enstitüsü'nün başkanı, Türk üniversiteleri ile sürekli ilişkide bulunmuştur. Sayısız kitap ve makaleleri doğu-güneydoğu Avrupa ekonomi ve sosyal sorunlarını içermektedir. Atatürk'ün etatizminin uygulanması bugünkü Türkiye'de mümkün mü? (Atatürk ve Cumhuriyet Dönemi Türkiye'si) Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmıştır. Geç kalmış endüstrileşme, yetersiz özel girişimler ve eksik sermaye piyasası nedeniyle ülke ekonomisi kalkınma planı yardımı ile kaldırmak amaçlanmıştır. Bunu nedeni piyasa mekanizmasının sınırlı olmasıdır. Kalkınma planı piyasayı ortadan kaldırmamıştır. Türk ekonomi sistemi diğer alanlarda olduğu gibi Atatürk düşüncesine oturtulmuştur.

Bu düşünce Türkiye'de de dünyada da kabul görmüştür. Bu nedenle 1931'de yapılan Halk Partisi kongresinde parti programı (3. kongresinde) devletçilik ve planlı ekonomi olarak kabul edilmiştir. Atatürk'ün en önemli gerekçe oluşmamış, etatizm politik hedeflerden ortaya çıkmıştır. Halk Partisi'nin altı prensiplerinde kendini ifade eden Temel fikir, milli egemenliğin kazanılması

ve bunun ekonomik bağımsızlıkla desteklenmesidir. Atatürk düşüncesi yayılmacı olmamış, ekonomik hayatta devlet önemli kabul edilmiş ve bu bağlamda ekonomik kalkınma öncelik taşımıştır. Bu nedenle cumhuriyetin ilanından 10 yıl sonra kalkınma planı başlamıştır. Kemalist Türkiye modeli kendine özgüdür. M. Kemal'in ekonomik ve politik devrimi üçüncü dünya ülkelerine de yol gösterici nitelikte olmuştur. Bu ülkeler bağımlılık ve az gelişmişlikten bu şekilde kurtulmak istemektedir.

Atatürk tarafından yaratılan etatizmin Türkiye'yi aşan bir önemi vardır. Ekonomik bağımsızlığı otarşi ile eş anlamlı kabul edilmesine rağmen, sermaye düşmanlığı olmamıştır. Etatizm, az gelişmiş ülkelerin düşük kapital oluşumu ile ekonomisini nasıl kalkındıracağına yolunu göstermiştir.

Atatürk büyük bir asker olmasına rağmen ekonomiye büyük önem vermiştir. Güçlü bir ekonomi olmaksızın Devletin selameti ve istikrarını sağlamanın mümkün olmadığını "Her Şey Ekonomi" ile ifade etmiştir. tatizm prensibi günümüzde yeterli esnekliğe kavuşmuştur. Bu şekilde yeni gelişmeye uygun ve yeni durum için yeni çözümler bulma hedefindedir.

Franz Ronneberger: Politik Modernleşmeye Türkiye'nin Katkıları

Sosyal bilimler alanında çalışmış ve yayınlar yapmıştır. Alman ya da Türk çocuklar konusunda kitap yazmış ve Almanya radyosunda yayınlanmıştır.

(Atatürk) Kemalist Türk Örneği: Kemalist sonrası dönemde önemli bir model olduğunun işaretlerini ve dayanak noktalarını gösteren modernleşme hareketleri, ülkeyi geleneksel bir toplumdaki modern bir topluma dönüştürme çabaları, politik yönlendirme ile yapılmıştır. Türkiye'de politik sistem birçok gelişmeleri yürütmüş ve katalizör görevi görmüştür. Marjinal güçlerin müdahalesine rağmen, modernleşmeyi ve demokratikleşmeyi sürdürmüştür. Politik modernleşmeye bir alternatif henüz ciddi anlamda yoktur ve Türkiye'nin problemleri ile ilgilenenlerin korkulu Rüyası geriye gidiştir.

Dagobert Von Mikusch: Gazi Mustafa Kemal-Avrupa ve Asya arasında

Dagobert von Mikusch(1874-1950), 20'li 30'lu yıllarda aranan ve çok okunan tarihi kitaplar yayınlamıştır. Bu başlıkla yayınladığı eser arasında Atatürk'ün bibliyografyasını ilk defa Alman dilinde yayınlamıştır. Yazar sadece gerçekleri konuşmaya özen göstermiştir. Yaratıcılığının etkileri henüz gözden kaçırılmamıştır. Eskisinden farklı olarak M. Kemal, Orta Doğu'ya başka bir şekil vermiştir. Bu şekilde bir dönem kapanmış ve yenisi başlamıştır.

Türkiye'de kendisinden önce başlayan modernleşme sürecini sonuçlandırmıştır. Batılılaşma batıya yaklaşma aynı zamanda bir akım olmuştur. Batıların Orta Doğuyu işgal planlarını özellikle İngiltere'nin kıtanın ana noktasında başlatmaları Ege, Hazar denizi, Marmara ve Karadeniz de M. Kemal'in mücadelesini engellemiştir. O elini beş denize uzatarak Orta Asya'nın kaderini Sakarya zaferi ve Lozan Barış Anlaşması ile teşkil ettirerek Atatürk bu planı en azından kuzeyde sona erdirmiştir.

Türkiye'nin doğuda yeni bir anlayışla oluşturulmasını ve onun etkilerini gelecek kuşaklar anlayacaklardır. Atatürk, halkının hizmetinden başka hiçbir şey istememiş ve öyle de olmuş, İşte bu başarısının sırrıdır.

Frienrich Van Rummel: Atatürk- asker ve devlet adamı 1910 Münih doğumlu Rummel 1935 yılında Türkiye'ye gelmiştir. Alman dil öğretmeni olarak Anadolu'ya seyahat etme ve Türkçe öğrenme fırsatı bulmuştur. Alman Federal Cumhuriyeti dış işlerine girdikten sonra, Ankara kültür ateşesi olmuştur. "Avrupa Yolunda Türkiye" isimli kitabı yayınlamıştır (1952). Türkiye'de reform gayretlerini kültür, tarihi ve politik açıdan değerlendirmiş, büyük güçlerin arasında (İkinci Dünya Savaşı sırasında) kalan Türkiye savaş sonrası durumu ele alınmıştır. Doğudaki arkadaşları ile birlikte, ittifak ve Terakki cemiyetinden(Komitesinden) ayrılmıştır. Savaş sonrası hükümet ve emperyalist güçlere karşıdır. Radikal reformları kişisel otoritesi ile yapmıştır. 20 Nisan 1924 de yeni anayasa kabul edilmiştir. Parlamenter prensipler esas alınmıştır. Kuvvetler ayrılığı ilkesi kabul edilmiştir. Yasama ve yürütmenin görevleri belirlenmiştir. Bu istem doğu despotizmin ve Hitler faşizminden çok farklıdır. Bu düşünce kendi içinde tutarlı, ölçülü ve sınırlıdır.

Klaus Liebe

Klaus Liebe 1938'de Berlin'de doğmuştur. Sayısız televizyon filmleri yapmıştır. En önemlisi 1973'de Türkiye Devrimi filmini cumhuriyetin elli yılına armağan nedeniyle yapmıştır. İnönü ile söyleşi yapmıştır. Sayısız makaleler ve filmler yanında Türkiye ile ilgili çok sayıda makale ve kitaplar yazmıştır.

Mustafa Kemal sonsuz mirası arkasında bırakmıştır. Hayatı, yapısı, fikirleri Kemalizm'in özüdür. Türkiye'yi modernleştirmek gayretlerinin askıya alınması ve devrimlerinin içi boşaltılması faaliyetleri olsada, hiç şüphesiz batılaşma gayretleri devam edecektir. Kemalizm, Avrupalılaşma ve Demokratikleşme ideolojisini programının mantığı içersinde ilişkisi Avrupa güçlü partneri yapıştır.

Günümüzde Kemalizm'in ölümünden sonra, reformların geliştirilmemiş olmasında yatmaktadır. Türkiye, Avrupa'ya karşı kendini nasıl kabul ettirecektir? Cumhuriyetin kabulünde ülke okumaz yazma bilemeyenler, sanayisi olmayan, modern işletmelerle tarımsal üretimi çeşitlendiremeyen ve artıramayan bir ülke konumundan, Atatürk ile sorunların önemli bölümünü çözmüş ve hedefleri belirlemiş olarak kalkınmaya devam edecektir. Bu şekilde Türkiye, Avrupa'da dahi önemli bir ülke konumuna gelmiştir.

Atatürk'ün yüzüncü doğum yılında dahi bir tehdit bulunmaktadır. Türkleri Kemalizm fikirlerini ve mesajlarını anlamayanlar, 21. yy değişimi ileri götürecek yerine geri götürmesinden endişe duyulmakta ve 20.yüzyıldaki durduğu yerde durmasından korkulmaktadır.

Dietrich Schlegel: Kemalizm eskidi mi?

1937'de Brandenburg'da doğan D.Schlegel, Alman kanalının Doğu Avrupa programının yöneticisidir. Türkiye'ye birçok seyahat yapmıştır. Atatürk'ün hayatı ve yapıtları ile yoğun bir şekilde ilgilenmiştir. Atatürk ve üçüncü dünya adlı tebliği Boğaziçi Üniversitesi'nde sunmuştur.

Bu reformların önemlileri kısaca aşağıdadır.

- Yeni laik cumhuriyetin ilk cumhurbaşkanı Atatürk'tür.
- Dini vakıflar, Dini mahkemeler ve okullar devletleştirilmiş,
- Medeni evlilik ve hukuki eşitlik,
- Parlamenteoya siçilme hakkı
- Seçilmiş parlamento
- Kadınlara meslek edinme özgürlüğü

- Kadın hakları ve eşitliği
- Latin alfabesi devletçilik batı medeniyetinde bütünleşmeyi kolaylaştırmıştır.

Atatürk devrimlerinin neticesinde kısa zamanda (on yıl) modern ve Avrupa'ya yönelmiş bir devlet oluşmuştur. Ülkenin mimarı olan Atatürk'ün çağdaşı olan ve aynı zamanda yaşayan Lenin, Mussolini ve Hitler ile karşılaştırmak mümkün değildir.

Demokratik prensipleri, diğerleri ise diktatörlüğü temsil etmişlerdir. Onun için Atatürk, milletin Avrupa yoluna koymada akıl hocası olarak anlaşılmaktadır. Türk'ün babası devlet ideolojisi programı, doğma gibi kavramlara Atatürk uzak durmuştur. Kemalizm yaratıcı biçimde geliştirilmemiş ve Reaksiyoner güçler artmıştır. Reaksiyoner-tutucu güçler Atatürk'e karşı tutumları ile re-islamizmin akımını cesaretlendirmişlerdir.

- Tek otoritenin çıkmasını kim kontrol edecek?
- İki başlı tartışmaların temelinde orduyu iki başlı göstermek ve hükümetin gücüne ortak olmakla itham etmektedir. Faşist Almanya örneğinde olduğu gibi dini ve demokrasiyi kullanan Hitler faşizm uygulamıştır. Benzer gelişmeler Türkiye'de gözlenmekte ve ılımlı İslam atında başka hedeflere adım adım yaklaşmaktadır. Modernleşme, demokratikleşme, ülkenin korunması ordunun görevi arasındadır. Bazı kavramların zedelenmemesi için herkesin gayret göstermesi görevidir.

Arnold Hottinger: Atatürk'ün Yeni Türkiye'si

Dr.A.Hottinger, 1926 yılında Basel'de doğmuştur. Zaman zaman Alman kanalında, İsviçre'nin Almanca konuşulan bölgesinde misafir yorumcu olarak programlara katılmıştır. Bütün Yakın ve Orta Doğu'yu en iyi bilen kişidir. İspanyolca, İtalyanca ve Arapça bilmektedir. Tübingen'de çıkarılan "Türkiye" monografisine beş cilt ile katkıda bulunmuştur. "Atatürk'ün Yeni Türkiye'si" adıyla yayınlanan bu eser, başvurulabilecek en önemli kitaplardan biridir.

Atatürk'ün birçok yazıları ve konuşmalarında kendisinin esas aldığı sadece bir medeniyet vardır. O da Batı medeniyetidir. Türkiye, Avrupa devletleri ile eş değerde bir ülke olmalıdır. Bunun için de İslami ve Orientalist geleneğini unutmak ve kırmak zorundaydı. Arap ve İran esaslarını korumak kaydı ile batının faydalı unsurlarını, batıdan öğrenmeyi istemişlerdir. İran ve özellikle Araplarda düalizm belirtileri hat saffalardadır. Bir yandan modern teknikleri geliştirirken, diğer yandan da İslam-Arap ve İslam-İran mirasına tutunmuşlardır.

- Atatürk bu düalizmi kabul etmemiştir ve geri çevirmiştir. Atatürk, hurafelerin ve tutsaklığın halkını Orta Çağ karanlığına götürmesini kabul etmemiştir. Deneylerden çıkan sonuç, İslam'ın politikada kullanılması hatta çok derin politik kökleri olması İslam'ı aktif politika içine çekmiştir.
- Türkler Batı uygarlığına dahil edilmelidir. Böyle bir durumda bir direniş olacağını zannetmiyorum. Her iki kültürün mutabakatının mümkün olduğunu düşünüyorum.
- Atatürk parlamento gücünü seçmiştir. Türkler de seçime güvenilecek ve gerektiği takdirde zorla da olsa seçimden vazgeçmeyecektir.
- Atatürk'ü anlamak için Türkiye'nin mevcut durumunun ne olduğunu, geçmişte nasıl olduğunu kavraması gerekmektedir. Fikirlerini geçerli kılmak için, realite, insani değerler, politika, askeri alandaki düşüncelerini tam bilmek ve tahmin etmek gerekir.

Bu Yazının Amacı

Atatürk aramızdan ayrılışının yetmişinci ölüm yılı dönümünde anılması bu yazıya vesile olmuştur. Ölümünün yetmişinci yılında (2008) doğumunun yüzüncü yılındaki (1980) düşünceleri günümüzde ne anlama geldiğini “Alman gözü ile Atatürk” yapıtından öğrenmek mümkündür. 1980 ve 2008 yılları Atatürk devrim ve ilkelerinin nereden nereye geldiğini mukayese etmek için önem taşımaktadır.

Aramızdan Ayrılışının 72.Yılında

- Anayasalarda yer alan Atatürk ilke ve devrimleri tartışılmaya başlanmıştır.
- Anayasada değiştirilemez olarak yer alan bu modeller Atatürk’ün kurduğu cumhuriyet okullarından mezun olanlar tarafından tartışılır hale gelmiştir.
- Osmanlı Devleti’nin Birinci Dünya Savaşı’ndan yenik düşmesi sonucunda emperyalizm, gözü öyle dönmüş ki ateşkese uymayarak Türkiye’yi ortadan kaldırmaya kalkışmıştır. Ülkeyi dilim dilim bölerek yemek için parçalanma gayretlerine karşı Atatürk, Osmanlı Devleti’nin yıkılan ve aratan kalan küllerin arasında bir direniş hareketi başlatarak ve milli mücadeleyi başararak genç bir Türkiye Cumhuriyeti’ni kurmuştur. Bu cumhuriyetin belli ilkeleri olması ve cumhuriyeti yaşatmak için bazı devrimlerin yapılması ve geliştirilmesi gerekmiştir.
- Kendini aydın olarak tanıtan bazı cahillerin özür dileme kampanyası yapılmıştır.
- Kıbrıs meselesi çözülmemiştir.
- Güneydoğu ve Kuzey Irak meselesinde rol oynamıştır.
- Ermeni sorunu bazı kişilerce oyuncak haline getirilmiştir.
- Ege denizi kıta sahanlığı sorunu konusunda etkinlik olmamıştır.
- Cumhuriyetin seksen yedi yıllık bütün kazanımları özelleştirme adı altında satılmıştır.
- Kamu arazi ve ormanları, sokaklar, kaldırımlar işgal ve yağma edilmiştir.
- Bazı kesimler ayrıcalıklı muamele görmüş ve korunmuştur.
- Basın özgürlüğü adı altında hukuk çiğnenmiştir.
- “Yandaş medya” kavramı sözlüğümüze girmiştir ve “işbirlikçi medya” taraflı olmuştur.
- Yağmacılık, eşkıya, çete, mafya, din, siyaset ve sermaye ilişkileri iç içe girmiştir
- Kayıt dışılık her alanda özellikle istihdamda, vergide, milli gelirden vb. önemli boyutlara ulaşmıştır.
- Atatürk ilke ve devrimlerinin kendini savunma mekanizmaları yok edilmeye çalışılmıştır.
- Son yedi yılda otuz beş tane dolar milyarder yaratılmıştır.
- Yoksulluk artmış, halk muhtaç duruma getirilmiş, sadaka kültürü yaygınlaştırılmış ve teşvik edilmiştir.
- Eğitim sistemi çöktüğü ve cahilliği arttırdığı, dershanelerin okulların yerine geçtiği bir durum yaratılmıştır.
- Devlete sahip çıkma refleksi kırılmış ve devleti korumak için kimsenin görev almak istemediği bir durum oluşturulmuştur.
- Mahalle ve çevre baskısı ile devlet düzeni sağlama kapasitesi daraltılmış ve sokağın her şeyi belirlediği bir durum oluşturulmuştur.

- Demokratikleşme ve hukuk devleti yerine kargaşa ikame edilmiştir.
 - Bireyler kendi geleceğini ve egemenliğini başkalarına devretmeye hazır duruma getirilmiştir.
 - Atatürk'e, Türklüğe, Türk ordusuna, Türk diline saldırmak adete ödüllendirilmiştir.
 - Demokratik olmayanlar, sözde demokrat, insan hakları, hukuk devleti, hukukun üstünlüğünü vb kavramları savuma görüntüsü adı altında toplumu aldatma çabasına girmişlerdir.
 - Türkiye Cumhuriyeti devleti komşularına ve bölgesine karşı sorumluluk bilincinden uzaklaştırılmıştır.
 - Orduyu yıpratmak, milli güvenlik kurulunu eleştirmek ve hatta gereksiz görmek olağan bir davranış haline gelmiştir.
 - Ülkenin bölünmez bütünlüğü tartışma konusu yapılmıştır.
- Oysa unutulmamalıdır ki; Türk Silahlı Kuvvetleri laikliğin ve ulusal bütünlüğün güvencesi aynı zamanda Atatürk devrimlerinin koruyucusudur.

Kaynaklar

- Deutsche Welle;** (1993) ATATÜRK in Deutschersicht, 12-125
- Dr.Dirk Oncken (Yönetici);** (1993) Almanya'nın Ankara Büyük Elçisi, Deutsche Welle
- Rudolf Nadolny (Diplomat);** (1993) Atatürk Yönetiminde Türk İç Politikası, Deutsche Welle
- Gustav Adolf Sonnenhol (Diplomat);** (1993) Atatürk Kültür Devriminden Geriye Dönüş Yoktur, Deutsche Welle
- Ulrich Sahm (Diplomat);** (1993) Atatürk Yüzyılın En Önemli Devlet Adamı, Deutsche Welle
- Walter Leisler Kiep (Politikacı);** (1993) Günümüz Türkiye'sinde Atatürk'ün Eserleri Ve Önemi, Deutsche Welle
- Ernst Reuter (Göçmen);** (1993) Ateş Çemberinde Türkiye, Deutsche Welle
- Fritz Neumark (Göçmen);** (1993) Boğazlara Göç (Kaçış), Deutsche Welle
- Klaus Detlev Crothusen (Bilim adamı) ;** (1993) Türkiye'ye Alman Göçü(1933-45), Deutsche Welle
- Udo Steinbach (Bilim adamı) ;** (1993) Atatürk Mirası Ne Kadar Geçerli, Deutsche Welle
- Heinrich Bechtoldt (Bilim adamı) ;** (1993) İlerlemenin Öncüsü Ve Aslı (Başlangıcı) Olarak Atatürk'ün Ordusu, Deutsche Welle
- Werner Gumbel (Bilim adamı) ;** (1993) Atatürk Devletçiliği Doğmamı? Prensip mi?, Deutsche Welle
- Franz Ronneberger (Bilim adamı) ;** (1993) Politik Modernleşmeye Türkiye'nin Katkısı, Deutsche Welle
- Dagobert Von Mikusch (Yazar) ;** (1993) Avrupa Ve Asya Arasında Gazi Mustafa Kemal, Deutsche Welle
- Friedrich Von Rummel (Yazar) ;** (1993) Asker Ve Devlet Adamı Olarak Atatürk, Deutsche Welle
- Klaus Liebe (Gazeteci) ;** (1993) Kemalizm'in Krizi, Deutsche Welle
- Dietrich Schlegel (Gazeteci) ;** (1993) Kemalizm Eskidi mi? (Modası Geçti mi?), Deutsche Welle
- Arnold Hottinger (Gazeteci) ;** (1993) Atatürk'ün Yeni Türkiye'si, Deutsche Welle